

6. Кошара, Ю. М. До питання про сучасний підручник з української літератури [Текст] / Ю. М. Кошара // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 2. – С. 15.

References

1. Vygotskij, L. S. (1985). Umstvennoe razvitie detej v procese obuchenija. Moscow, 144–146.
2. Fasolja, A. (2004). Meta, zmist, tehnologija uroku. Dyvoslovo, 8, 19.

3. Pligin, A. A. (2003). Lichnostno-orientirovannoe obrazovanie: istorija i praktika. Moscow: «KSP+», 309.
4. Maksymenko, S. (2004). Samorozvytok sub'jekta navchal'noi' dijal'nosti. Psiholog, 5, 2–5.
5. Sytchenko, A. L. (2003). Shhe raz pro tehnologii' literaturnogo analizu. Dyvoslovo, 2, 59.
6. Koshara, Ju. M. (2006). Do pytannja pro suchasnyj pidruchnyk z ukrai'ns'koi' literatury. Ukrai'ns'ka literatura v zagal'noosvitnij shkoliju, 2, 15.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор, член кореспонденції АПН України Ситченко А. Л.
Дата надходження рукопису 25.10.2015*

Кошара Юлія Миколаївна, аспірант, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. вул. Нікольська, 24, м. Миколаїв, Україна, 54030, викладач, кафедра сучасних мов, Миколаївський національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. пр. Героїв Сталінграду, 9, м. Миколаїв, Україна, 54025
E-mail: pegas082001@yandex.ru

УДК 378.046.4

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.54280

САМООСВІТА ВЧИТЕЛЯ: ФОРМУВАННЯ ІК-КОМПЕТЕНТНОСТІ

© В. М. Орос

У статті розглядаються особливості формування основних складових інформаційно-комунікаційної компетентності педагога у процесі самоосвіти. Аналізується реалізація мотиваційної, когнітивної, суб'єктно-діяльничої та рефлексивної складових в залежності від рівня інформаційно-комунікаційної компетентності та з врахуванням специфіки самоосвітньої діяльності. Досліджено особливості впливу об'єктивних та суб'єктивних факторів на мотивацію підвищення рівня ІК-компетентності, висвітлено важливість розвитку комунікативних здібностей як чинника інформаційної інтеграції у педагогічну спільноту

Ключові слова: самоосвіта, інформаційно-комунікаційна компетентність, інформаційно-комунікаційна технологія, інформаційно- педагогічний простір

The article discusses the features of the formation of the main components of the IC competence of the teacher. It is analyzed the realization of motivational, cognitive, subject-activity and reflective parts depending on the level of informatively communication competence and taking into account the specific of self-education activity. The features of objective and subjective factors influence on motivation of increasing the level of IC-competence are investigated, importance of developing communicative skills is reflected as a factor of information integration into the pedagogical association

Keywords: self-education, informatively-communication competence, informatively-communication technology, informatively-pedagogical space

1. Вступ

Тенденції розвитку освітньої галузі як сфери діяльності людства вказують на зростання ролі двох основних ключових компетентностей педагога: соціальної та інформаційної. З впровадженням нових спрощених механізмів комунікації, доступу до інформаційних ресурсів, створення особистого електронного віртуального середовища зросло очікування до рівня саме інформаційної компетентності педагога, як платформи для підвищення рівня всіх основних складових професійної майстерності.

Виникло суспільне замовлення щодо підготовки майбутніх громадян як інформаційно компетентних, самостійних, соціально орієнтованих особистостей, готових до творчого і гнучкого застосування набутих знань в умовах неперервних технологічних нововведень, до використання переваг сучасних комунікацій-

них засобів, комп'ютерної техніки при здійсненні фахової діяльності. Підтвердженням цього є те, що впровадження в освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є одним з національних пріоритетів, визначених Національною доктриною розвитку освіти [1].

У цих умовах вчитель має не тільки бути обізнаним з новітніми методиками, але і застосовувати їх на практиці. Тому для вчителів нагальною є проблема пошуку шляхів формування своєї інформаційно-комунікаційної (ІК) компетентності.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

Сутність, структуру та зміст самоосвіти досліджено у працях [2–6]. Психологічні основи самоосвіти проаналізовані, зокрема, у роботах [7–9]. Шляхи

застосування психолого-педагогічних знань у самоосвітній діяльності педагога розкриті у дослідженнях [10–12].

Психолого-педагогічні основи впровадження ІКТ у сферу освіти аналізувалися рядом авторів [13–16]. Реалізація шляхів підвищення інформаційної компетентності педагогів, основні види діяльності вчителів з формування їх ІК-компетентності, мотиви і потреби педагогів у використанні ІКТ ресурсів для професійного розвитку в системі післядипломної освіти розглянуто, зокрема, у статтях [17–19].

Висока динамічність науково-технічних змін, які відбуваються у сучасному суспільстві, вимагає адекватного і швидкого реагування з боку педагога. У цьому плані визначальною стає самоосвітня діяльність педагога, так як планове проходження курсів підвищення кваліфікації передбачене нормативними документами тільки раз у п'ять років.

3. Ціль та задачі дослідження

Метою статті є аналіз формування складових ІК-компетентності вчителів в процесі самоосвіти.

4. Дослідження формування складових ІК-компетентності педагога в процесі самоосвіти

На сьогодні існує декілька підходів до трактування поняття «самоосвіта». Серед них досить точним можна вважати визначення, подане в Українському педагогічному словнику: «Самоосвіта – самостійна освіта, отримання системних знань у певній галузі науки, техніки, культури, політичного життя та ін., яка передбачає безпосередній інтерес особистості в органічному поєднанні із самостійністю у вивченні матеріалу» [20].

Процес самоосвіти має бути вмотивованим, планомірним, неперервним, результативним. З появою комп'ютерних технологій очевидно стає ефективність їх застосування на всіх етапах самоосвітньої діяльності. Педагог, який володіє інформаційно-комунікаційними засобами здатен продуктивніше організувати та реалізувати свою самостійну роботу: від формулювання мети до оформлення, представлення, публікації отриманих результатів. Належний рівень ІК-компетентності стає необхідною умовою успішного професійного зростання вчителя.

Потрібно поступово формувати ІК-компетентність, зважаючи на етапи її набуття (базовий, технологічний, професійний) і основні складові (мотиваційну, когнітивну, суб'єктно-діяльну та рефлексивну).

Розглянемо кожну компоненту через призму самоосвітньої діяльності та з врахуванням етапу сформованості ІК-компетентності.

Мотиваційна складова. Як відомо, мотиви діяльності людини пов'язані з її цілями. Основою цілепокладання має служити внутрішня мотивація, яка може бути притаманною особистості або породженою зовнішніми факторами. На початковому етапі формування потреби у підвищенні ІК-компетентності (досягнення базового рівня) важливе місце посідають майстер-класи, «відкриті» уроки, практичні заняття під час яких педагогу демонструються перспективи використання ІТ в педагогічній практиці, переваги

застосування сучасних технологій, оволодіння новітніми інтернет-інструментами, одержують нову інтерпретацію відомі методичні системи. Безпосередня участь у таких заходах дає вчителю поштовх до переосмислення, аналізу своєї діяльності. При наявності психологічної готовності виникає внутрішня мотивація у досягненні нового рівня ІК-компетентності. Педагог може спланувати, скорегувати свою самоосвітню діяльність з урахуванням побаченого, усвідомити мету та намітити шляхи удосконалення свого професійного зростання у площині використання сучасних технологій. Стимулюючим є і фактор обміну досвідом з колегами, які впроваджують у повсякденну практику нові технічні надбання.

При досягненні технологічного етапу мотиваційним стимулом стає апробація власних напрацювань, порівняння ефективності застосування подібних методик, модифікація способів використання відомих педагогічних рішень, пошук неординарних розв'язків. На цьому етапі зростає роль зовнішньої мотивації з боку дирекції закладу освіти, членів методичного об'єднання, старших колег. З другого боку, виникає внутрішній інтерес, викликаний наявністю основних навичок, знань і умінь і розумінням досяжності наступного етапу ІК-компетентності. Якщо на базовому рівні у педагога ще є певні сумніви у можливості реалізації поставлених самоосвітніх задач, то на другому етапі домінує впевненість у власних силах, бажання підвищити рівень ІК-компетентності.

Якщо вчитель досягнув професійного рівня, то рушійною силою його діяльності стає використання інтернет-технологій: від створення блогів, інтернет-сторінок, методичних веб-ресурсів до участі в роботі або започаткуванні освітянських інтернет-спільнот. Таким чином, підвищуючи свою ІК-компетентність педагог стає не тільки безпосереднім користувачем віртуального освітнього середовища але і учасником його створення, що є потужним мотиваційним моментом самореалізації особистості.

Когнітивна складова. Німецький педагог-демократ А. Дістерверг зазначав, що «...розвиток та освіта жодній людині не можуть бути дані чи повідомлені. Всякий мусить досягати цього своєю діяльністю. Те, що людина набула не шляхом своєї самостійності – не її» [21]. Суттєвою особливістю опанування ІК-технологіями є систематичність їх самостійного повсякденного використання. Це необхідна умова прогресу в оволодінні новітнім педагогічним інструментарієм. Тому при плануванні самоосвітньої роботи необхідно передбачити застосування комп'ютерних засобів на кожному етапі реалізації плану.

Під час самоосвітньої діяльності в області ІК-компетентності вчитель має освоїти знання і уміння, набути навички з інформаційно-комунікаційних технологій. На *першому рівні* педагогом вивчаються елементарні поняття та операції з електронним засобом (комп'ютером, ноутбуком, планшетом, смартфоном): програмна та апаратна частина інформаційної системи, основи роботи в операційній системі (поняття файлу, папки, диску, зовнішніх носіїв інформації тощо), знайомство з роботою відомих офісних програм загального призначення, архіваторами, антивірусними

ми програмами, простими графічними редакторами та ін. Важливим є те, що отримані навички застосовуються при здійсненні навчального процесу: педагог самостійно створює різні ілюстраційні, табличні, схематичні, презентаційні та інші матеріали. Це дає змогу змінювати їх структуру, вид, ступінь складності відповідно до поставлених педагогічних задач. Прослідковується безпосередній зв'язок із суб'єктно-діяльнісною складовою ІК-компетентності: пізнавальний процес отримує підтвердження у вигляді практичного застосування, реалізується у конкретному електронному продукті. Слід звернути увагу на послідовність у вивченні основних понять, системність та неперервність процесу навчання. Оволодіння початковим рівнем потребує наставництва з боку досвідченого колеги, вчителя інформатики, відвідування спеціалізованих курсів.

Навички, уміння та знання, отримані вчителем під час використання стандартних програмних засобів, створюють умови для покращення рівня ІК-компетентності.

На *технологічному рівні* педагог готовий до застосування існуючих програмних засобів навчального призначення, які слугують джерелом практичних завдань, теоретичних побудов, схем, мультимедіа матеріалів, дидактичних конструкцій. Процес підготовки та проведення уроку отримує необхідне комп'ютерне забезпечення, що сприяє підвищенню ефективності навчання.

Учитель готовий до впровадження в практику роботи програм, які дають можливість конструювати як окремі уроки так і цикл уроків з певної теми. При цьому виникають нові дидактичні схеми, створені з використанням існуючих елементів-заготовок. Урізноманітнюється педагогічний арсенал для розвитку творчої особистості школяра, організації нових видів колективної та індивідуальної роботи.

Необхідною умовою ефективного застосування інформаційних новацій є обізнаність з апробованими програмними засобами навчального призначення. Доцільним є також використання предметно-орієнтованих комп'ютерних програм, які містять вузькоспеціальні можливості для реалізації ефективного викладання конкретного навчального предмета.

Цей етап характеризується двома основними моментами: появою впевненості у своїх можливостях та необхідністю розбудови професійних ІК-зв'язків. Нового рівня набуває і мотивація самонавчання: педагог «вплітає» нові технології у стару канву методики викладання, відкриває нові горизонти для самовдосконалення та самореалізації, отримує реальний результат від своїх зусиль. Відповідні методичні служби мають активно залучати педагогів, які досягли другого рівня до співпраці.

При плануванні самоосвітньої діяльності вчитель має визначити основні програмні засоби, якими він буде користуватися. Для цього можна звернутися за консультаціями до методистів інституту післядипломної освіти, районних та міських відділів освіти, вчителів інформатики, досвідченіших колег. Недоцільним є вивчення декількох подібних програм одночасно.

На *професійному рівні* педагог повинен розвивати свої комунікативні здібності, які базуються на мережевих технологіях; уміти орієнтуватися в педагогічному інформаційному середовищі; цілеспрямовано використовувати та змінювати оточуючий інформаційний простір; створювати та корегувати власний інформаційний осередок як частину глобальної освітньої системи.

При цьому рівень ІК-компетентності педагога дає йому можливість стати тьютором для колег, які потребують допомоги у вдосконаленні ІК-компетентності, що є мотивацією подальшого творчого пошуку шляхів використання сучасних технологій у навчальному процесі.

Суб'єктно-діяльнісна складова. На різних етапах сформованості ІК-компетентності педагог реалізує свої знання на практиці, демонструє ефективність і продуктивність інформаційної діяльності, переваги застосування інформаційних технологій у освітній галузі.

Якщо на базовому рівні основним завданням вчителя переважно є використання комп'ютерних технологій для створення електронних продуктів для підвищення рівня дидактичного забезпечення навчально-виховного процесу, то на наступних етапах прослідковується чітка тенденція до поширення набутого досвіду, напрацювань, методичних знахідок, апробованих програмних продуктів.

Самоосвітня діяльність щодо підвищення рівня ІК-компетентності спрямована також і на покращення *рефлексивної складової*. Природно, що на кожному етапі виникає необхідність осмислити свою діяльність, бути готовому до розв'язання нетипових завдань, вносити зміни у планування роботи з огляду на досягнутий ступінь прогресу. Рефлексія як механізм самосвідомості є досить складним психологічним процесом, що ускладнює пошук універсальних підходів до її розвитку. Одним із шляхів є самовизначення рівня ІК-компетентності за допомогою механізму співставлення власних можливостей та очікуваних результатів. При цьому педагогом аналізуються: перелік сильних завдань; перспективні розробки; часові затрати потрібні на освоєння програмних продуктів; ефективність рівня ІК-компетентності; потреба у поглибленні або розширенні набутих знань; план подолання труднощів. Доцільним є методичний супровід рефлексії.

5. Результати дослідження

Аналіз формування ІК-компетентності педагога в процесі самоосвітньої діяльності вказує на необхідність врахування таких визначальних чинників: етапу сформованості ІК-компетентності; наявності підключення до всевітньої мережі; залежності діяльності від можливості доступу до комп'ютерних систем (мультимедійних комплексів) у закладі освіти; необхідності кваліфікованої допомоги (консультації) з боку спеціалістів-інформатиків; послідовності та неперервності у процесі роботи; необхідності практичної реалізації; можливості участі у методичних заходах відповідної тематики. Важливими зовнішніми факторами є надшвидкий розвиток викорис-

товуваних технічних засобів та залежність програмних продуктів від технічних складових інформаційних систем.

6. Висновки

Підвищення рівня кваліфікації педагога нерозривно пов'язане з його рівнем ІК-компетентності. Нормативно затверджена періодичність атестації та проходження курсів підвищення кваліфікації не відповідає рівневі розвитку сучасних технічних систем, які можна застосовувати у навчальному процесі. Тому доцільним можна вважати акцентування уваги при формуванні ІК-компетентності на самоосвітню роботу педагога з використанням можливостей інтернет-технологій у двох напрямках: площині обміну досвідом та доступному науково-методичному консультуванні.

7. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Питання організації самоосвітньої діяльності вчителів з розвитку ІК-компетентності є нагальним і потребує створення відповідної якісно нової моделі реалізації, що мотивує наступні наукові дослідження, зокрема проблеми співвідношення між теоретичною та практичною компонентами застосування нових технологій в умовах інформаційно-технологічного прогресу.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти [Текст]. – Освіта України. – 2002. – № 33.
2. Башкиров, М. С. Самообразование и его роль в формировании личности учителя в условиях вуза [Текст]: дисс. ... канд. пед. наук. / М. С. Башкиров. – Саратов, 1997. – 182 с.
3. Маркова, А. К. Самообразование школьников [Текст] / А. К. Маркова // Вопросы психологии. – 1980. – № 3. – С. 149–154.
4. Кочетов, А. И. Педагогическая диагностика в школе [Текст] / А. И. Кочетов, Я. Л. Коломинский, И. И. Прокопьев; под ред. А. И. Кочетова. – Минск: Народная асвета, 1987. – 223 с.
5. Солдатенко, М. М. Теорія і практика самоосвітньої пізнавальної діяльності [Текст]: монографія / М. М. Солдатенко. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 198 с.
6. Турбовский, Я. С. Диагностические основы целенаправленного образования [Текст] / Я. С. Турбовский, В. П. Провоторов; Рос. акад. образования, Ин-т теории образования и педагогики. – М.: ИТОиП РАО, 1995. – 116 с.
7. Громцева, А. К. Формирование у школьников готовности к самообразованию [Текст]: учеб. пособие по спецкурсу для студентов пед. институтов [Текст] / А. К. Громцева. – М.: Педагогика, 1983. – 145 с.
8. Кулюткин, Ю. Н. Психология обучения взрослых [Текст] / Ю. Н. Кулюткин. – М.: Просвещение, 1985. – 128 с.
9. Рувинский, Л. И. Психология самовоспитания [Текст] / Л. И. Рувинский, А. Е. Соколов. – М.: Просвещение, 1982. – 143 с.
10. Заборщикова, М. М. Самообразование молодого учителя как условие совершенствования его профессиональной деятельности [Текст]: автореф. дисс. ... канд. пед. наук / М. М. Заборщикова. – Л., 1988. – 21 с.

11. Наумченко, И. А. Самообразования будущего учителя [Текст] / И. А. Наумченко. – Саранск: Мордгиз, 1974. – 252 с.

12. Зязюн, І. А. Педагогічна майстерність [Текст]: підручник / І. А. Зязюн. – 2-ге видання. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.

13. Гершунский, Б. С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы [Текст] / Б. С. Гершунский. – М.: Педагогика, 1987. – 264 с.

14. Лапінський, В. В. Мотивація навчальної діяльності шляхом застосування електронних засобів навчального призначення [Текст] / В. В. Лапінський, І. Ю. Рогойло // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2013. – № 15 (274). – С. 174–183. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vlup_2013_15_24.pdf

15. Маланюк, П. М. Повышение эффективности самостоятельной работы учащихся при изучении физики на основании использования компьютерной техники [Текст]: дис. канд. ... пед. наук:13.00.02 / П. М. Маланюк; НИИ педагогики УССР. – К., 1990. – 164 с.

16. Самойленко, О. М. Організаційно-методичні заходи розвитку фахової компетентності викладачів інформатики вищих навчальних закладів за дистанційною формою підвищення кваліфікації [Текст]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. М. Самойленко. – Миколаївський держ. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2007. – 236 с.

17. Воротникова, І. П. Андрагогічні засади професійного розвитку вчителів природничо-наукових дисциплін засобами інформаційно-комунікаційних технологій [Текст] / І. П. Воротникова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 2 (22). – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/3970/2/434-1443-1-PB.pdf>

18. Папернова, Т. В. Формування ІКТ-компетентності педагога в системі неперервної освіти [Текст]: мат. інт.-конф. / Т. В. Папернова // Scientific World. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy-psychology-and-sociology-311/interactive-learning-tech-nologies-and-innovations-in-education-311/7417-formuvannya-ktkom-petentnost-teacher>

19. Покроева, Л. Формування інформативної компетентності як фактор особистісно-професійного зростання педагогів [Текст] / Л. Покроева // StatiOnline. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/106/18989-formuvannya-informativno%D1%97-kompetentnosti-yak-faktor-oso-bistisno-profe-sijnogo-zrostannya-pedagogiv.html>

20. Гончаренко, С. Український педагогічний словник [Текст] / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

21. Дистерверг, А. Руководство к образованию немецких учителей [Текст] / А. Дистерверг. – Избранные педагогические сочинения. – М.: Учпедгиз, 1956. – 374 с.

References

1. Natsionalna doktryna rozvytku osvity (2002). Osvita Ukrainy, 33.
2. Bashkirov, M. S. (1997). Samoobrazovanie i ego rol v formirovanii lichnosti uchitelya v usloviyah vuza. Saratov, 182.
3. Markova, A. K. (1980). Samoobrazovanie shkolnikov. Voprosy psichologii, 3, 149–154.
4. Kochetov, A. I., Kolominskij, Ja. L., Prokop'ev, I. I.; Kochetova, A. I. (Ed.) (1987). Pedagogicheskaya diagnostika v shkole. Minsk: Narodnaya asveta, 223.
5. Soldatenko, M. M. (2006). Teoriia i praktyka samoosvitnoi piznavalnoi diialnosti. Kyiv: Vydavnytstvo NPU imeni M. P. Drahomanova, 198.
6. Turbovskiy, Ya. S., Provotorov, V. P. (1995). Diagnosticheskie osnovy tselepolaganiya v obrazovanii. Russian Academy of Education. Moscow: ITOiP RAO, 116.

7. Hromtseva, A. K. (1983). Formirovanie u shkolnikov gotovnosti k samoobrazovaniyu. Moscow: Pedagogika, 145.
8. Kulyutkin, Yu. N. (1985). Psihologiya obucheniya vzroslyih. Moscow: Prosvetshenie, 128.
9. Ruvinskiy, L. I., Sokolov, A. E. (1982). Psihologiya samovospitaniya Moscow: Prosvetshenie, 143.
10. Zaborshchykova, M. M. (1988). Samoobrazovanie molodogo uchitelya kak uslovie sovershenstvovaniya ego professionalnoy deyatelnosti. Leningrad, 21.
11. Naumchenko, I. A. (1974). Samoobrazovaniya budushego uchitelya. Saransk: Mordgiz, 252.
12. Zyazyun, I. A. (2004). Pedagogichna maysternist'. Pidruchnyk. Kyiv: Vyscha shkola, 422.
13. Hershunskyu, B. S. (1987). Kompyuterizatsiya v sfere obrazovaniya: problemy i perspektivy. Moscow: Pedagogika, 264.
14. Lapins'kyu, V. V., Reheyo, I. Yu. (2013). Motyvatsiya navchal'noyi diyal'nosti shlyakhom zastosuvannya elektronnykh zasobiv navchal'noho pryznachennya. Visnyk Luhans'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogichni nauky, 15 (274), 174–183. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vlup_2013_15_24.pdf
15. Malanyuk, P. M. (1990). Povyshenie effektivnosti samostoyatelnoy raboty uchaschihsya pri izuchenii fiziki na osnovanii ispolzovaniya kompyuternoy tehniky. Kyiv, 164.
16. Samoilenko, O. M. (2007). Orhanizatsiyno-metodychni zasady rozvytku fakhovoyi kompetentnosti vykladachiv informatyky vyshchyykh navchal'nykh zakladiv za dystantsiynou formoyu pidvyshchennya kvalifikatsiyi. Mykolayiv, 236.
17. Vorotnykova, I. P. (2011). Andrahohichni zasady profesiinoho rozvytku vchyteliv pryrodnycho-naukovykh dystsyplin zasobamy informatsiino-komunikatsiynykh tekhnolohii. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 2 (22). Available at: <http://elibrary.kubg.edu.ua/3970/2/434-1443-1-PB.pdf>
18. Papernova, T. V. (2011). Formuvannya IKT-kompetentnosti pedahoha v systemi neperervnoi osvity. Scientific World. Available at: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy-psychology-and-sociology-311/interactive-learning-technologies-and-innovations-in-education-311/7417-formuvannya-ikt-kompetentnost-teacher>
19. Pokroieva, L. (2012). Formuvannya informatyvnoi kompetentnosti yak faktor osobystisno-profesiinoho zrostantia pedahohiv. StattiOnline. Available at: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/106/18989-formuvannya-informativno%D1%97kompetentnosti-yak-faktor-osobystisno-profesiinogo-zrostantia-pedagogiv.html>
20. Honcharenko, S. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. Kyiv: Lybid, 376.
21. Dysterterh, A. (1956). Rukovodstvo k obrazovaniyu nemetskykh uchyteliv Yzbrannye pedahohicheskye sochyneniya. Moscow: Uchpedhyz, 374.

*Рекомендовано до публікації д-р фіз.-мат. наук, професор кафедри менеджменту та інноваційного розвитку освіти Химинець В. В.
Дата надходження рукопису 23.10.2015*

Орос Віктор Михайлович, кандидат фізико-математичних наук, завідувач кафедри, кафедра природничо-математичної освіти та інформаційних технологій, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти, вул. Августина Волошина, 35, м. Ужгород, Україна, 88000
E-mail: oros.teacher@gmail.com

УДК 374.33: 330.46

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.54803

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ТУРНІРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ СИМУЛЯЦІЙ

© В. Я. Паздрій

У статті висвітлені питання, пов'язані з впровадженням інноваційних інструментів навчання, зокрема бізнес-симуляцій, для підвищення практичної, мотиваційної, компетентнісної складової навчального процесу і проведення профорієнтаційної роботи. На основі успішного проведення II Всеукраїнського бізнес-турніру для учнів 8-11 класів "Стратегія фірми-2015" виділено його основні вигоди і результати для зацікавлених сторін, виокремлено етапи проведення, перспективи

Ключові слова: профорієнтація, бізнес-турнір, симуляція, бізнес-симуляція ViAL, компетентності, середня освіта, професійне навчання

In the article it is described implementation of innovative learning tools, including business simulations, to improve the practical, motivation, competence component of the learning process and guidance work. Benefits and results for each stakeholder are highlighted on the basis of successful carrying business-tournament «Enterprise strategy» for pupils of 8-11 classes. Stages of the tournament and its prospects are singled out

Keywords: guidance, business tournament, simulation, ViAL business simulation, competence, secondary education, vocational training

1. Вступ

Одним із найбільш актуальних на сьогодні питань прикладної педагогіки є ефективне здійснення профорієнтації, надання допомоги молодій людині у виборі своєї життєвої дороги. Стан ди-

намічної, невизначної економіки знань зумовлює ситуацію, коли нормою стає постійна поява нових спеціальностей і швидке відмирання раніше популярних спеціалізацій і професій. Сьогодні вже цінується не те, що знає людина, а як вона може